

LA COL·LECCIÓ DIFFUNDERE

MONTSE CABALLERO

Museòloga

La colección Diffundere es una colección de catálogos de los fondos de museos de arte, de historia y de arqueología de las comarcas que dependen de los Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya en Tarragona. Es un proyecto de los Serveis Territorials (ST) a fin de que se publiquen los objetos que conservan los museos de estas comarcas, para los cuales sería muy difícil poder publicar sus fondos, bien porque no disponen de suficiente personal o bien, lo que es más frecuente, porque no disponen de un presupuesto que se lo permita.

The Diffundere collection is a collection of catalogues from museums of art, history and archaeology in the counties covered by the Cultural Territorial Services (ST) of the Generalitat de Catalunya in Tarragona. The ST undertake to publish information on objects held in these county museums, which would otherwise find it difficult to publish their collections due to lack of staff or more often to lack of funds.

La col·lecció *Diffundere* és una col·lecció de catàlegs dels fons de museus d'art, d'història i d'arqueologia de les comarques que depenen dels Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya a Tarragona. Les comarques són les següents: Alt Camp, Baix Camp, Baix Penedès, Conca de Barberà, Priorat, Tarragonès.

És un projecte dels Serveis Territorials (ST) per tal que es publiquin els objectes que conserven els museus d'aquestes comarques.

L'objectiu principal és aconseguir que museus per als quals seria molt difícil poder publicar els seus fons, bé perquè no disposen de prou personal o bé, el que és el més freqüent, perquè no disposen de pressupost que els ho permeti, ho puguin fer.

El projecte, a pesar que s'adreça especialment als museus amb menys recursos, està obert a tots els que hi vulguin participar que siguin de les especialitats comentades: art, història o arqueologia i estiguin ubicats en les comarques que depenen dels ST.

Tots els que treballem en el món dels museus sabem que una de les mancances més generalitzades és la inexistència de publicacions sobre la institució i els fons que conserva: no és freqüent trobar

guies de visita al museu i menys catàlegs dels seus fons. Som de l'opinió que la col·lecció *diffundere* ajuda a omplir aquest buit.

Abans d'entrar en detalls, però, alguns números:

- Volum 1, any 2002, 15 museus participants. El pressupost aconseguit va ser de 9.465,94 euros, que ens va permetre editar 1.250 llibres amb 118 peces catalogades fetes totalment o en part d'ivori o d'os.
- Volum 2, any 2003, 21 museus participants. El pressupost aconseguit va ser de 12.800 euros, que ens va permetre editar 1.700 llibres amb 144 peces catalogades fetes totalment o en part de bronze.
- Volum 3, any 2004, 22 museus participants. El pressupost aconseguit va ser de 11.350 euros, que ens va permetre editar 2.000 llibres (1.000 per als participants i 1.000 per a l'editorial amb 149 peces catalogades fetes totalment o en part de vidre o alguna de les seves variants..

En parlar de la col·lecció és interessant, a més dels seus objectius, comentar tres aspectes: el sistema de finançament, les característiques i l'estructura del llibre i el sistema de treball.

El finançament s'aconsegueix sobre la base de les aportacions dels participants. L'aportació mínima per museu és de 300 euros. L'aportació màxima no té límit, però en cap d'aquests tres volums ha superat els 1.400 euros. Per als volums 2 i 3 de la col·lecció hi ha hagut una col·laboració econòmica dels Serveis Territorials. La suma de les aportacions és el pressupost per editar el llibre; llavors demanem ofertes a diverses impremtes o editorials i fem l'encàrrec a aquella que ens ofereix més llibres a partir del nostre pressupost. Una vegada editat el llibre cada museu disposa del nombre de llibres que li correspon segons els diners que ha aportat i segons el cost d'edició de cada volum.

És interessant comentar, en referència al finançament, que el concepte bàsic és la idea que a pesar de no tenir gaire pressupost ni personal es poden fer coses i que també es poden fer sense necessitat de subvencions. En aquest cas el criteri ha estat posar a la pràctica un concepte tan antic com és el de sumar esforços si un sol no pot. És el material el criteri comú dels objectes a publicar i no un determinat tipus o una determinada època, per facilitar que més museus participin i aconseguir així més diners per editar el llibre.

En referència a les característiques i a l'estructura del llibre, destaquem el següent: cada museu disposa d'un capítol en el llibre. Aquests estan ordenats per ordre alfabètic de poblacions perquè vam pensar que al lector li seria més fàcil localitzar el museu per poblacions i que també

podria ser que busqués museus en una determinada població.

Cada capítol té una petit text sobre el museu i la col·lecció d'objectes fets amb el material de què tracta el llibre. Aquesta part inclou les dades sobre el museu, adreça, horaris, preus...i inclou una fotografia de la institució que es vol que sigui diferent en cada volum per tal d'anar aconseguint un reportatge sobre el museu en fer la col·lecció. La resta del capítol és el catàleg de peces que presenta el museu, que poden ser en número d'una a deu. L'objectiu és equilibrar el pes dels diferents museus en el llibre i fer-ne possible l'edició. També en la manera de presentar les peces hi ha un criteri. Cada peça disposa d'una plana que ha d'incloure la foto o fotos de l'objecte i el text organitzat en els camps mínims per identificar la peça (número d'inventari, mides...) i en un text en tres parts: descripció, ús i comentaris. Pensem que conèixer les parts d'un objecte i el seu nom ajuda a comprendre'l i enriqueix el vocabulari. Saber-ne l'ús fa l'objecte més pròxim i comprensible per al lector no especialitzat i és una informació a la qual possiblement no s'ha donat tota la importància que té. Evidentment, sempre hi pot haver informació que és difícil de preveure i així l'apartat comentaris permet que aquesta disposi d'un espai.

Com es pot observar, el plantejament del llibre trenca tòpics: evita separar els museus per temàtica. Tampoc té en compte la importància atribuïda tradicionalment als diferents objectes (un llum de Gallé té el mateix pes en el llibre que un ungüentari romà).

Tots els museus tenen el mateix tractament i totes les peces també, de manera que ofereix una visió no habitual de disciplines i objectes que, com va dir algú, agermana i obre perspectives noves.

Altres parts del llibre són, a més de l'índex general, els índexs d'autors, de tipus de peces i de cronologies, de manera que es poden buscar els objectes des de diferents apropaments. També hi ha la bibliografia utilitzada i en el volum número 3 un capítol destinat a comentar breument la conservació i la restauració del material de què es tracta i un altre destinat a la història d'aquest material per donar un context als objectes. Finalment cal comentar que tot el llibre està traduït al castellà perquè es va considerar que així aquesta publicació podia tenir més difusió i era millor eina per als museus pel fet de permetre més intercanvis i, en general, més sortida.

El sistema de treball ha estat dissenyar el llibre entre tots els participants a partir d'una idea base proporcionada pels ST. Dins de les línies generals que s'han de mantenir, cada volum pot incorporar millores a proposta dels participants (en aquest darrer volum, per exemple, capítols de restauració i d'història del material). Hi ha comunicació sempre entre tots al llarg de l'elaboració del llibre i es fomenta l'intercanvi d'informació i de col·laboració entre els participants. El disseny de la col·lecció també s'ha decidit entre tots a partir de propostes de la impremta que editava el primer volum. Cal recordar aquí que aquesta publicació és una coedició de tots els

participants ja que tots fan una aportació econòmica per a l'edició del llibre i, per tant, tots tenen capacitat de decidir sobre la publicació. Finalment hem intentat també incorporar principis d'ètica i de col·laboració entre les institucions culturals sense finalitat de lucre en incorporar, tant com sigui possible, el *copyleft* per a alguns dels continguts i fotografies.

Ja editat el volum número tres, s'obre un període de reflexió sobre possibles canvis en la col·lecció; alguns, necessàriament, deguts als canvis polítics i d'ordenació del territori en què vivim actualment. Sí que podem dir que hi ha voluntat de continuïtat i de trobar mecanismes que millorin el producte.

De moment un important nombre d'institucions, d'organismes i de persones han pogut i volgut participar a causa de l'equilibri trobat entre la llibertat de participació, d'aportació econòmica, d'iniciativa per decidir sobre el producte, el disseny i els continguts i de treball reconegut en signar cadascú la seva part.

És una col·lecció que amb els tres volums publicats ha donat a conèixer els fons d'un total de vint-i-set museus de les comarques esmentades, amb més de quatre-centes peces catalogades amb fotografia en color, amb fotografies dels museus, dels seus logotips i els dels organismes que els gestionen, i amb dades administratives actualitzades.

Ha impulsat l'ús de noves tecnologies. En el primer volum la major part de museus proporcionaven les fotos en format diapositiva i el text

en disquet. Actualment totes les fotos i els textos estan digitalitzats i gairebé tots es presenten en CD-ROM. La majoria tenen ja càmera digital i la participació en aquesta col·lecció ha afavorit la introducció del correu electrònic en molts dels museus que no en disposaven perquè el sistema de comunicació i intercanvi de dades entre tots es fa bàsicament amb aquest mitjà.

No només això, hi ha un aspecte humà que els participants valorem molt: ara ens coneixem tots i hi ha una relació fluïda entre els que treballen en la majoria dels museus d'aquestes comarques en un context de col·laboració.